

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО
І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСІВНИЦТВА ТА ДЕКОРАТИВНОГО
САДІВНИЦТВА**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«СТАЛЕ УПРАВЛІННЯ ЛІСОВИМ КОМПЛЕКСОМ ТА
ЗБАЛАНСОВАНИЙ РОЗВИТОК УРБОЛАНДШАФТІВ»
(27 березня 2018 року)**

КИЇВ – 2018

РЕЗУЛЬТАТИ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ ДЕКОРАТИВНИХ НАСАДЖЕНЬ НА ТЕРИТОРІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАПОВІДНИКА «СОФІЯ КИЇВСЬКА»

А.І. Кушнір, кандидат біологічних наук,

О.А. Суханова, кандидат сільськогосподарських наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Національний заповідник «Софія Київська» розміщений по вул. Володимирській, 24 у м. Києві на площі близько 5 га. Це лише частина території колишнього монастиря.

Насадження Національного заповідника «Софія Київська» за даними інвентаризації 2016 року мають широкий асортимент деревних та кущових видів. Відділ Голоносінні (*PINOPHYTA*) представлений дев'ятьма видами, шість з яких деревні – гінкго дволопатеве (*Ginkgo biloba* L.), кипарисовик Лавсона (*Chamaecyparis lawsoniana* Parl.), тис ягідний (*Taxus boccata* L.), ялина звичайна (*Picea abies* Karst.), яловець китайський (*Juniperus chinensis* L.) та туя західна (*Thuja occidentalis* L.), та трьома видами кущів – туя західна 'Верескоподібна' (*Thuja occidentalis* 'Ericoides'), широкогілочник східний (*Platycladus orientalis* (L.) Franco) та яловець козацький (*Juniperus sabina* L.). Найбільшу розповсюдженість серед них по території має туя західна, вона зустрічається як в солітерах, так і в рядових посадках. Більшість її видів мають незадовільний стан, це обумовлено боковим затіненням, та згинанням внаслідок механічного пошкодження. Ялина звичайна (*Picea abies* Karst.) представлена двома екземплярами, які знаходяться перед входом у бурсу. Яловець козацький (*Juniperus sabina* L.) росте на території між трапезною та Софіївським собором. Його стан задовільний, але він дуже засмічений трав'яною рослинністю, та потребує обов'язкового очищення.

Відділ Покритонасіневі (*MAGNOLIOPSIDA*) нараховує 72 види і форми деревних рослин, з них 32 дерева, 37 кущі та 3 ліани. У своїй більшості вони представлені родиною розоцвітих – це плодові дерева, серед яких найбільшу кількість має яблуня домашня (*Malus domestica* Borkh.), у меншій кількості слива домашня (*Prunus vulgaris* L.), а також майже поодинокі ростуть вишня звичайна (*Cerasus vulgstris*

Mill.), груша звичайна (*Pirus comunis* L.) та абрикос звичайний (*Armeniaca vulgaris* Lam.). Плодові дерева зустрічаються майже по всій території заповідника – східніше Софіївського собору, між будівлею собору та бурсою, за бурсою та невелика кількість – у саду митрополита. На території плодові розміщені хаотично в перемішку із різними іншими видами деревних і чагарникових рослин. До недавнього часу найбільша кількість плодкових дерев була у саду митрополита, де вони не мали догляду, тому втратили свої властивості, а також багато дерев почали випадати з насадження.

На території Національного заповідника “Софія Київська” збереглися до нашого часу окремі вікові дерева, зокрема, гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum* L.), липа серцелиста (*Tilia cordata* Mill.), ясен звичайний (*Fraxinus excelsior* L.), бузок звичайний (*Syringa vulgaris* L.), кизил справжній (*Cornus mas* L.), які мають вік приблизно 150-200 років, що вказує на те, що в XVIII-XIX ст. процес збагачення асортименту декоративних насаджень йшов не за рахунок плодкових рослин. В цей період на території сучасної України з’явилися клен ясенелистий (*Acer negundo* L.), клен цукристий (*Acer saccharinum* L.), туя західна (*Thuja occidentalis* L.), ялівець козацький (*Juniperus sabina* L.), робінія звичайна (*Robinia pseudoacacia* L.), маслинка вузьколиста (*Elaeagnus angustifolia* L.), бузок звичайний (*Syringa vulgaris* L.) та бузок угорський (*Syringa josikaea* Jacq.).

Декоративні насадження на території Софії Київської потребують реконструкції з елементами реставрації. При проведенні реконструктивних робіт в насадженнях старовинних пам’ятників не варто строго притримуватись принципу збереження ландшафтного задуму періоду будівництва архітектурного пам’ятника, однак, необхідно пам’ятати, що матеріальною основою декоративних насаджень періоду зародження національного паркобудівництва були плодові рослини.

При проведенні подальшої реконструкції насаджень плодковим рослинам необхідно відвести належне місце та уміло поєднати їх із врахуванням досягнень сучасної ландшафтно-архітектури. Це дозволить не лише розкрити історизм у цій галузі мистецтва, але й досягнути гармонійної художньої завершеності насаджень.